

Kaitaa polkua inhimillisen ajattelun lähteille

Kaisa Häkkinen

Pentti Leino, Ilona Herlin, Suvi Honkanen, Lari Kotilainen, Jaakko Leino, Maija Vilkkumaa: Roolit ja rakenteet. Henkilöviitteinen allatiivi Biblian verbikonstruktioissa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2001, Toimituksia 813, 539 s.

Kielitieteen keskeisimpiä ongelmia on pohtia, miten kielessä muoto ja merkitys liittyvät toisiinsa ja miten niiden suhdetta parhaiten voitaisiin kuvata. Suhde ei ole yksioikoinen: useilla eri rakenteilla voi olla sama merkitys (esim. *minun pitää/täytyy lähteä*, *minun on lähdettävä/lähteminen*), ja yksi rakenne voidaan tulkita ja ymmärtää monella eri tavalla (*Matti käski Pekan viedä autonsa talliinsa*). Tässä yhteydessä nousee väistämättä esiin myös kysymys, miten pitkälle kielitiede voi muodoista irtautua merkityksiä tulkitessaan ja olla kuitenkin edelleen kielitiedettä. Nykylingvistiikan piiriin kuuluu teorioita, jotka eivät edes pyri tekemään selvää rajaa lingvistisen, kulttuurisen ja maailmantiedon välillä. Pentti Leino ja hänen työryhmänsä ovat ratkaisseet kysymyksen ottamalla lähtökohdaksi konkreettisen kieliaineiston, tiettyjen lauserakenteiden muodostaman joukon, ja analysoineet otoksensa yksityiskohtaisesti, osa osalta, nähdäkseen, mitä kaikkea aineisto valituista rakenteista ja niiden mahdollisista tulkinnoista paljastaa. Tämä on kiistatta kielitutkimusta.

Monen tekijän monografia

Monografiat eli yhtä aihetta käsittelevät erikoistutkimukset ovat tavallisesti yhden tekijän aikaansaannoksia, mutta Leino ryhmä on rakentanut kirjansa poikkeuksellisella tavalla, monografian muotoon kuuden tekijän voimin. Ryhmä on sopinut keskinäisestä tehtävänjaosta ja kukin on itsenäisesti raivannut oman sarkansa, mutta sato on puitu ja pohdittu yhteisissä kokouksissa. Kirjoittajat viittaavat itseensä käyttäen joko yksikön (= luvun varsinainen kirjoittaja) tai monikon (= kirjoittajapari tai koko ryhmä) ensimmäistä persoonaa. Kunkin luvun tekijä tai tekijät mainitaan sisällysluettelossa ja sivujen yläteksteissä, mutta ei lukujen alussa. Niinpä lukija ei välttämättä heti huomaa, että alkavan luvun "minä" saattaa olla eri henkilö kuin edellisen. Pientä sekaannusta teoksen sisäisten viittausten ja lähdeviitteiden tulkinnassa voi aiheuttaa myös se, että kirjoittajissa on kaksi Leinoa, isä Pentti ja poika Jaakko, joista tosin vain isän teoksia on koko kirjan lähdeluettelossa. Kun siis Jaakko Leino viittaa Leinoon, hän viittaa Pentti Leinoon.

Pentti Leino on ryhmän ja koko teoksen taustalla olevan tutkimushankkeen johtaja, ja hänen panoksensa monografiassa on selvästi mittavin, esipuheen lisäksi neljä lukua. Näiden joukossa ovat sekä alun johdantomainen Verbit, konstruktiot ja lausetyypit että lopun synteetit ja päätelmät. Pientä ristiriitaa voi nähdä siinä, että vaikka itse tutkimus on synkroninen, päätelmissä korostuu diakronian osuus. Etenkin silloin, kun käsittely ulottuu dativiin ja dativisen genetiivin esihistoriaan (s. 462 alk.) ja uralilaisten kielten paikallissijajärjestelmän muotoutumiseen, se menee jo varsin kauas varsinaisen tutkimusaineiston ulkopuolelle. Dativin perusluonnetta pohdiskellessaan Leino olisi voinut huomauttaa termin ja latinan *datō* 'antaa'-verbin yhteydestä. Termit on usein muodostettu tarkoitteen prototyyppisen funktion mukaan.

Muista tekijöistä Jaakko Leino on kirjoittanut kolme lukua, Lari Kotilainen kaksi, Maija Vilkkumaa - kyllä, se menneen kesän kuumiin rokkittähti - yhden ja Ilona Herlin ja Suvi Honkanen yhdessä yhden luvun. Kirjoittajien tausta ei mitenkään selviä teoksesta, ei myöskään se, miten vartuneista tutkijoista milloinkin on kysymys. Tekstin perusteella lukija voi tehdä omia päätelmiään, jos tähän tuntee tarvetta. Skaala ulottuu graduntekijästä fennistiikan huipulle, joten teksti ei kaikin paikoin voi olla yhtä sofistikoitunutta, mutta varsinaisesti heikkoja lenkkiä ei tästä ketjusta kannata etsiä. Kyllä nuoretkin osaavat, kun annetaan kunnon tilaisuus.

Vaikka kirjan koostamistapa saattaa ensi näkemältä vaikuttaa yllättävältä, se on itse asiassa juuri sen ihanteen mukainen, jota

tehokkaassa ja määrätietoisessa ryhmätyössä yleisemminkin yritetään noudattaa. Valitettavan usein vain käy niin, että ryhmän jäsenet lipsuvat ruodusta kuka mistäkin syystä, sooloilevat omiaan ja panevat paperille sellaista, sinänsä ehkä hyvinkin mielenkiintoista tekstiä, jolla on hyvin vähän, jos mitään, tekemistä ryhmän yhteisten ja alkuperäisten tavoitteiden kanssa, ja tämä kaikki julkaistaan yhtenä artikkelikokoelmana, koska määrärahojen myöntäjät ja tuotantotavoitteiden asettajat haluavat tuloksia. Usein hankkeet kootaan vain panemalla yhteen joukko jotenkin toisiaan sivuavia, ennestään käynnissä olleita tutkimuksia. Pentti Leino on ihailtavalla tavalla pitänyt hankkeensa koossa ja koko ryhmän silmät tiukasti kiinnitettynä yhteiseen johtotähteen, ensimmäisen suomalaisen Raamatun eli vuoden 1642 Biblian henkilöviitteisten allatiivimuotojen esiintymiseen ja asemaan verbirakenteiden osana.

Uudehkoa teoriaa uudella tavalla miksattuna

Teoreettisilta lähtökohdiltaan kirja on siinä mielessä innovatiivinen, että se pyrkii yhdistämään kaksi keskenään samanhenkistä ja muodikasta tutkimussuuntaa, kognitiivisen kieliopin ja konstruktioikieliopin. Edellinen pyrkii esittämään systemaattisen luettelon kielen kaikista skemaattisista rakennuspalikoista eli symbolisista, konventionaalisista yksiköistä, esim. morfeemeista, sanoista ja kieliopillisista rakenteista, jotka kytkevät yhteen tietyn muodon ja merkityksen, ja kuvaamaan näiden avulla ensisijaisesti kielen semanttisia rakenteita. Konstruktioikieliopissa etualalla taas ovat muodolliset, morfosyntaktiset rakenteet. Jos joku ei vielä tunne näitä teorioita ja niiden lingvistisiä sovellusmahdollisuuksia, hänen kannattaa jo yksin tästä syystä tarttua *Roolit ja rakenteet* -kirjaan: siinä on miltei rautalangasta vääntäen selitetty suuntausten historiallista taustaa, keskeisiä käsitteitä, sovelluksia ja rajoituksia. Rautalangasta vääntäminen ei tässä ole kauhtunut kielikuva vaan viittaus todelliseen esitystekniikkaan, sillä kognitiivisessa kieliopissa skemaattisia kielenyksiköitä on tapana havainnollistaa hellyttävän kömpelöiden piirroskuvien avulla: kehukset, pallot, erilaiset nuolet ja tikku-ukot kertovat, mikä on epäagentiivisen ja agenttiivisen liikeverbin olennainen ero (s. 40) ja miten siirtämisverbi eroaa antamisverbistä (s. 52-53).

Kuvien merkityksen pystyy tiettyyn mittaan päättämään omatoimisesti, mutta asian varmistamiseksi ja mutkikkaampien tapausten käsittelemiseksi on syytä perehtyä huolellisesti merkkien selityksiin. Kuvia on sivulta 23 lähtien, ja lukija ehtii jo ounastella ennen pitkää eksyvänsä erilaisten nuolten, pallojen ja viivojen viidakkoon, mutta sitten löytyvätkin kootut selitykset Jaakko Leinon artikkelista sivuilta 87-91. Aiemmin selitetyt merkkejä ei kuitenkaan toisteta. Kaikki selitykset olisi kannattanut tiiviissä muodossa koota myös liitteeksi kirjan loppuun ja viitata liitteeseen heti, kun kuvat alkavat vilistää tekstin joukossa.

Kuvien lukeminen on taito sinänsä. Huomiota on osattava kiinnittää myös viivojen vahvuuteen ja tummuusasteeseen. Virhetulkintojen riski kasvaa merkittävästi, jos lukija yrittää pärjätä huonossa valaistuksessa ja likaisilla silmilaseilla. Ylettömän massiiviseksi notaatio paisuu silloin, kun kognitiivisen kieliopin mukaisiin kuvioihin lisätään konstruktioikieliopin mukainen rakenteen kuvaus kieliopillisista lyhenteistä käyttäen. Tähän kuvaustekniikkaan näyttää erityisesti mielistyneen Jaakko Leino, muut kirjoittajat tyytyvät yleensä yksinkertaisiin piirroksiin. Sivulla 310, havainnollistaessaan ilmauksen *Kalle antaa Villen syödä omenan* kaksitulkintaisuutta Jaakko Leino itsekin toteaa notaation "hiukan raskaaksi". Yhdellä silmäyksellä lukijan on täysin mahdotonta saada hallintaan sitä tiivistettyä tiedon määrää, joka kuvaan sisältyy. Makuasia sitten on, haluaako asiat selvittää kuvien ja sen merkkejä koskevien selitysten avulla vai normaaliin tapaan perinteisempää lingvististä metakieltä käyttäen.

Vaikka kognitiivisen kieliopin ja konstruktioikieliopin periaatteet ja kuvaustekniikka on kirjassa selostettu juurta jaksain, lukija ei vielä pärjää yksinomaan näillä tiedoilla. Lisäksi on tunnettava perinteisen lauseopin terminologia ja sen fennistiset edelleenkehitykset. Tekijät viittaavat Pentti Leinon aiempien teosten lisäksi ahkerasti mm. Penttilään, Siroon, Hakuliseen, Karlssoniin ja Viikunaan. Niinpä kirjasta hyötyvät eniten ne lukijat, jotka ennestään tuntevat fennistiikan tutkimusperinteen mutta haluavat omaksua myös uusia näkökulmia. Vasta-alkaja tai muiden tieteenalojen edustaja saa varautua siihen, että

suuri osa viittauksista ja pohdinnoista menee huikeasti yli ymmärryksen kirjan näennäisestä helpoudesta huolimatta.

Onko Jumala henkilö?

Teoksen aineisto on rajattu tiukasti: tutkimuksen kohteena ovat vuoden 1642 Biblian henkilöviitteiset allatiivit ja niistäkin vain muodot *Jumalalle, ihmiselle, minulle, sinulle ja meille*.

Näiden esiintymiä on löytynyt yhteensä 2770. Tämän aineiston perusteella ei voi tyhjentävästi selvittää esimerkiksi sitä, onko allatiivien käytössä olennaista eroa sen mukaan, puhutaanko Jumalasta vai ihmisestä, koska sekä Jumalaan että ihmiseen voidaan viitata myös monilla muilla sanoilla, mm. niillä pronomineilla, jotka myös ovat tutkimuksen kohteena. Tämä ei kuitenkaan ole ollut edes tavoitteena. Perimmäisenä tarkoituksena on ollut saada aikaan kattava kuva niistä syntaktisista rakenteista, joiden osana henkilöviitteinen allatiivi ylipäänsä voi Bibliassa esiintyä, ja niistä verbeistä, jotka voivat tällaisen rakenteen ytimenä toimia.

Erikseen ei ole pohdittu sitä, edustaako Jumala tyypillistä henkilöä tai tajunnallista oliota (vrt. s. 12), vaan tämä on otettu itsestäänselvyytenä. Ekspliisiittisesti ei ole myöskään perusteltu sitä, miksi avainsanoiksi on valittu juuri mainittujen kahden substantiivin ja kolmen pronominin allatiivimuodot. Joku saattaa kysyä, miksei avainsanojen joukkoon ole otettu sanaa *henkilö*, kun kerran tutkitaan henkilöviitteisyyttä, mutta tähän olisi helppo antaa yksinkertainen vastaus: sanaa ei löydy Bibliasta, sillä *henkilö* on Volmari Kilpisen keksimä uudissana, joka on otettu käyttöön vasta vuonna 1857. Sen asemesta aiemmin käytetyt *henki-* tai *persoonä*-sanat ovat olleet monitulkintaisia. Vanhaa kirjakieltä tunteva tietää, että kolmannen persoonan pronominit *hän* ja *he* eivät tulisi kysymykseen sen takia, että ne voivat viitata myös muihin kuin henkilöihin (esimerkiksi *winapuu* eli viiniköynnös voi olla "hän"), mutta tämän olisi voinut kertoa myös lukijalle.

Muutenkaan ei vanhan kielen erikoispiirteitä kirjassa juuri selitetä lukuun ottamatta muutamia sellaisia tapauksia, joissa käsitellyn verbin merkitys poikkeaa olennaisesti siitä, mitä nykylukija spontaanisti olettaisi. Esimerkeissä on joka tapauksessa aina viite siihen Raamatun kohtaan, josta kyseinen ilmaus löytyy, ja tämän avulla lukija voi tarkistaa käsittämättömiltä näyttävät kohdat uusimmasta käännöksestä, mikäli huomaa ja viitsii näin tehdä. Ilman apua tuskin esim. selviää, mitä tarkoittaa [Ahala] *oli racas hänen coinaitans wāstan* (Hes. 23:5) tai *heisä on minulle caicki mielen noude* (Ps. 16:3), ja kohdassa *arwa meille Christe / cuca sinua löi* (Matt. 26:68) lukija todennäköisesti erehtyy. Myös antamisverbien luettelossa (s. 109) mainittu *ylönantaa* olisi kaivannut selityksen ("hylätä").

Henkilöviitteisten avainsanojen käyttäminen on syvästi tietoinen ratkaisu, sillä suomen ulkopaikallissijojen eli adessiivin, ablatiivin, allatiivin tulkinta riippuu ratkaisevasti sen sanavartalon merkityksestä, johon päätte liittyy. Klassisia esimerkkejä tästä ovat mm. *Pojalla on kissa ja Katolla on kissa*. Henkilöviitteisen sanavartalon perässä sijapäätte osoittaa omistajaa tai hallussa pitäjää, paikkaa tarkoittavan sanan yhteydessä se ilmaisee yksinkertaisimmillaan konkreettista päällä olemista. Kun tutkimuksen kohteena on tulosija eli allatiivi, kuvattuun prosessiin sisältyy odotuksenmukaisesti jonkinlaista tulemista, siirtymistä paikasta toiseen. Kun nämä asiat lasketaan yhteen, saadaan tulokseksi, että henkilöviitteiset allatiivit ilmaisevat prototyypillisesti haltuun tai omistukseen tulemista. Ei siis ole yllätys, että tutkimuksessa erikoisasemaan nousee prototyypinen antamistapahtuma, *antaa*-verbi ja sen ympärille rakentuva kolmipaikkainen ANTAA-konstruktio, jonka toteutuma on esimerkiksi *Matti antaa Jussille omenan*.

Pääosassa antaminen

Verbi *antaa* on Bibliassa ehdottomasti yleisin kaikista niistä verbeistä, joihin henkilöviitteinen allatiivi tyypillisesti liittyy (s. 105), ja tämän ympärille rakentuva konstruktio pyrkii ymmärrettävästi valtaamaan päähuomion koko teoksessa, varsinkin kun huomattava osa taustateorian esittelystäkin on rakennettu juuri tämän konstruktion ympärille. Lukijan ja ehkä tekijöidenkin on välistä vaikea muistaa, että ANTAA-konstruktio on sittenkin vain yksi konstruktio muiden joukossa, ja kun muita konstruktioita käsitellään tuskin ollenkaan, ei tule ekspliisiittisesti ilmi, mitä vaihtoehtoja eri verbien tulkinnoissa

voisi olla.

Lari Kotilainen käy artikkelissaan pääkohdittain läpi kaikki ne verbiryhmät, joiden yhteydessä henkilöviitteinen allatiivi Bibliassa esiintyy, ja jakaa ne kolmii: antaminen on pääosassa antamis-, tiedottamis-, siirtämisen- ja permissiiviverbeissä, antaminen on sivuosassa valmistamis- ja hankkimisverbeissä, ja antamisen ulkopuolelle näyttää jäävän vain toiminnan suuntaaminen, mm. aiheuttaminen (esim. *tehda paha jollekulle*). Rajaaminen on kuitenkin vaikeaa, koska samat verbit saattavat esiintyä eri konstruktioiden ja konstruktiota voi tulkita monella tavalla. Antamisen piiriin luetaan joka tapauksessa paljon sellaista, mikä on melkoisen kaukana prototyyppisestä antamistapahtumasta. Luvussa 6 Jaakko Leino käsittelee antamiskehysten laajentumien yhteydessä myös aiheuttamisverbit (*mixis meille näin teit*) ja allatiivimuotoiset luseadverbiaalit (*Silloin heitti Josua Silos arvan heille*) ja muut suunnatun toiminnan ilmaukset päätyen siihen, että kysymyksessä on kaksi erillistä, mutta toisiaan muistuttavaa konstruktiota, ANTAA ja SUUNNATU TOIMINTA.

Periaatteessa hyvältä ja hyväksyttävältä tuntuu se ajatus, että konstruktiot voivat olla päällekkäisiä. Lukija jää tällä kohdilla vain hieman hölmistyneenä kysymään, mitä kaikkia konstruktiota oikeastaan voidaan postuloida ja millä ehdoin. Olisiko ehkä AIHEUTTAMINEN sellainen konstruktio, jolla olisi muutakin käyttöä? Tai TEETTÄMINEN? Ilmestyvätkö konstruktiot kuin "deus ex machina" silloin, kun aiemmin varatut eväät loppuvat? Tämä on mahdollon kysymys näin rajallisen aineiston avulla ratkaistavaksi tai edes kysyttäväksi. Tämantapaisista kohdista on kuitenkin hyvä jatkaa myöhemmin, sillä tieteellisen tutkimuksen perimmäinen tavoite ei tietenkään ole jonkin rajallisen ja jossain määrin mielivaltaisesti valitun aineiston yksityiskohtainen analysointi ennalta valitun kehysten puitteissa vaan aineistoon perustuvien yleistysten ja päätelmien tekeminen.

Mieltä jää kalvamaan myös se ajatus, että eräät rakenteet ovat selvästi fraasimaisia, esimerkiksi *antaa tietää*, jonka asemesta nykyään käytettäisiin verbiä *tiedottaa* tai *ilmoittaa*. Eräitä kiteytyneitä käyttötapoja (*antaa anteeksi*, *antaa alliksi*, *antaa kättä* ym.) käsittelee Lari Kotilainen luvussa 4.6, mutta *antaa tietää* ei ole niiden joukossa. En myöskään ole huomannut erikseen pohditun sitä mahdollisuutta, että *antaa*-verbiä olisi joissakin tapauksissa käytetty ruotsin *låta*-verbin tapaan puhtaasti teettämistä ilmaisemassa. Käytännössä näitä on tietysti vaikeata ja muodon perusteella mahdotonta erottaa permissiivisistä *antaa*-tapauksista, mutta jotain eroa näiden semantiikassa kuitenkin lienee (vrt. esim. nykysuomen ilmaukset hän *käski hakata puut*, *hän salli hakata puut* ja *hän hakkautti puut*).

Vanhaa on joskus vaikea ymmärtää

Omat ongelmansa aiheutuu siitä, että tutkimuksen kohteeksi valittu teksti on yli 350 vuotta vanhaa käännöskielistä. Jos aineistona olisi oman aikamme yleiskielistä, tutkijat voisivat luottaa omaan tietoonsa ja intuitioonsa enemmän kuin vuoden 1642 Biblian tutkiskellessaan. Muutamissa kohdilla tekijät viittaavatkin siihen, että tekstissä saattaa olla muista kielistä sana sanalta käännettyjä rakenteita, mutta eivät ryhdy esimerkiksi käännöksiä vertailemalla ottamaan selvää, missä kohdilla todella näin on laita. Tämä ei kuitenkaan ole aivan kevyesti sivuutettava seikka: jos halutaan tietää, miten 1600-luvun suomalaiset ovat roolit ja rakenteet hahmottaneet, on olennaista tietää, onko rakenteen taustalla todellinen käsitteistys vai onko rakenne saatu kokoon muiden kielten rakenteita ulkokohtaisesti jäljittelemällä. Molemmissa tapauksissa se tietysti kuuluu 1600-luvun kirjakielen, mutta silti se saattaa olla vieras myös oman aikansa suomen kielen puhujille.

Joka tapauksessa Bibliasta löydettyjä rakenteita on mahdollista verrata nykysuomeen ja todeta, mitkä niistä ovat säilyneet ennallaan, mitkä nykykielestä kadonneet. Niitä rakenteita, jotka Bibliasta puuttuvat mutta nykykielessä ovat mahdollisia, tällainen vertailuteknikka ei tuo esiin. Tätä varten tarvittaisiin myös nykykielestä vastaavalla tavalla rajattu ja käsitelty aineisto. Havaitujen erojen syiden selvittely on myös hankalampi asia, mutta nimenomaan keskeisimmän tutkimuskohteen eli henkilöviitteisen allatiivin historiassa voidaan käsitellyn aineiston nojalla nähdä selvä pyrkimys työnjakoon eri konstruktioiden kesken. Tästä syystä laajahkoon

käsittelyyn on otettu allatiivin lisäksi ns. datiiivinen genetiivi, joka vanhassa kielessä on usein esiintynyt allatiivin asemesta tai vaihtoehtona mutta joka myöhemmin on jäänyt elämään vain määrätapauksiin, esim. *Jumalan/Jumalalle kiitos*.

Herra antoi ja Herra otti

Jaakko Leino toteaa permissiiviverbejä (*antaa, käskeä, sallia* yms.) koskevassa luvussaan, että Biblian 1. infinitiivin (*mennä, tulla* yms.) esiintymistä lähes kolmasosa on permissiivisiä, kun esimerkiksi Osmo Ikolan ja hänen työryhmänsä aiemmin esittämien absoluuttisten lukumäärien mukaan niiden osuudeksi nyky Suomessa voidaan laskea vain runsaat kaksi prosenttia. Leinon esittämää prosenttilukua 32 % ei sovi epäillä, niin vankkaa ja huolellista työtä koko tutkimus kauttaaltaan on, mutta tällaisen eron nähdessään lukijan on aivan pakko kysyä, mistä ihmeestä se voi johtua.

Bibliaa ei tarvitse lukea pitkällekkään, kun asia alkaa selvitä. Nyky Suomessa 1. infinitiiviä käytetään ennen kaikkea modaali-ilmausten yhteydessä (*pitää tehdä, voi tehdä* yms.), mutta Biblian ylivoimaisesti tavallisin modaali-ilmaus *pitää tekemän* ei sisälläkään 1. infinitiivin muotoa vaan 3. infinitiivin instruktiivin, joka nykykielessä on jokseenkin tuntematon. Eron syynä ovat siis ainakin osittain modaali-ilmauksissa tapahtuneet muutokset.

Määräsuhteita selittää tehokkaasti myös Biblian sisältö: suuri osa kirjasta kuvaa nimenomaan sitä, mitä Jumala tai joku mahtimies *antaa, sallii, suo* tai *käskee*, joten ei ole ihme, että permissiivisiä ilmauksia on todella runsaasti. Kun itse laskin kokeeksi Biblian sadan ensimmäisen 1. infinitiivimuodon jakauman, tuli permissiiviverbien osuudesta vieläkin suurempi, peräti 44 prosenttia. Osuus saattaa siis merkittävästi heilahdella sisällön mukaan. Ei ole ollenkaan sanottua, että Ikolan, Ulla Palomäen ja Anna-Kaisa Koiton käyttämä yleiskielen tekstiaineisto olisi sisällöltään rinnastettavissa Biblian tekstiin.

Pieni suuri työ

Vuoden 1642 Biblia oli oman aikansa tärkein suomalainen kirja, joka vakiinnutti kehityksensä alkutaipaleella horjahdelleen kirjakielen varsinaissuomalaiseen muotoon ja toimi proosan mallina koko myöhemmälle Ruotsin-vallan aikaiselle kirjallisuudelle. Bibliasta on tehty tutkimuksia aiemminkin, mutta nyt, kun sen aineisto on käytettävissä digitaalisessa muodossa, tutkimusmahdollisuudet ovat entisestään monipuolistuneet. Roolit ja rakenteet on kaunis osoitus siitä, että vanhat tekstit, uusi tekniikka, fennistiikan kunniakas tutkimusperinne ja modernit lingvistiset teoriat voivat muodostaa toimivan ja antoisan kokonaisuuden.

Kirjan perinpohjaisuus on toisaalta etu, toisaalta haitta. Sadan ensimmäisen sivun jälkeen samojen asioiden toistuminen alkaa puuduttaa ja joskus ärsyttääkin kirjaa yhtäjaksoisesti lukiessa, mutta kun teos on melkoinen tiiliskivi, sitä useimmiten luetaan jaksottain, jolloin toisto pikemmin auttaa kuin harmittaa. Opiskelijalle ja nuorelle tutkijalle, ja mikseipä vartuneemmallekin, teos opettaa kädestä pitäen, miten tutkimusta tehdään, ja sen lisäksi se tietysti tarjoaa melkoisen määrän arvokkaita tutkimustuloksia. Suosittelen!

Kirjoittaja on suomen kielen professori Turun yliopistossa.